

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรผู้นำองค์กรเครือข่ายวิชาชีพทางการศึกษาของครูสภาผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการในการดำเนินการวิจัย ดังต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย
3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูล
6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยมี 2 กลุ่ม คือ 1) ผู้นำองค์กรเครือข่ายวิชาชีพทางการศึกษาทั่วประเทศ จำนวน 573,820 คน (สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา. 2555) และ 2) ผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญทางด้านการบริหารและการพัฒนาหลักสูตร รวมถึงผู้บริหารการศึกษา จำนวน 15 คน สำหรับพิจารณาความเหมาะสมของหลักสูตรผู้นำองค์กรเครือข่ายวิชาชีพทางการศึกษาของคุรุสภา

การเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ในการดำเนินการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างนั้น ผู้วิจัยได้ดำเนินการคัดเลือกด้วยวิธีการ ดังนี้

1. กลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้นำองค์กรเครือข่ายวิชาชีพทางการศึกษาทั่วประเทศ ซึ่งในการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้นำองค์กรเครือข่ายวิชาชีพทางการศึกษานั้น ผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์ในการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการ สุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Sampling) โดยการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างออกเป็นกลุ่มแยกตามพื้นที่ทางภูมิภาคให้ได้ตามสัดส่วนครบทั้ง 4 ภาค และในการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างจากประชากรผู้วิจัยได้ใช้สูตรของ ยามาเน (Yamane. 1960: 176) ในการคำนวณได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% และความคลาดเคลื่อนที่ 0.05 ดังนี้

$$n = \frac{N}{1 + N(e)^2}$$

โดย	n	=	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
	N	=	จำนวนประชากร
	E	=	ความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่าง

จากผลการคำนวณประชากรตามสูตร ซึ่งได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน ผู้วิจัยได้
จำแนกกลุ่มตัวอย่างตามสัดส่วนตามพื้นที่ทางภูมิศาสตร์ คือ 4 ภาค ดังตาราง 3

ตาราง 3 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา

ภูมิภาค	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
1. ภาคกลาง		100
2. ภาคเหนือ	573,820	100
3. ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ		100
4. ภาคใต้		100
รวม		400

2. ผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญทางด้านการบริหารและการพัฒนาหลักสูตร รวมถึง
ผู้บริหารการศึกษา จำนวน 15 คน นั้น ผู้วิจัยใช้วิธีในการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง โดยวิธีการบอกต่อของ
ผู้เชี่ยวชาญ (Snowball) ให้ได้ตามจำนวนที่กำหนดไว้ คือ 15 คน สำหรับการตรวจสอบและพิจารณา
หลักสูตรที่ได้รับการพัฒนาแล้วว่ามีเหมาะสมหรือไม่

ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

ในการดำเนินการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดให้มีขั้นตอนในการดำเนินการวิจัยเพื่อแสดงให้เห็นถึงกระบวนการในแต่ละขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ขั้นตอนของการวางแผนการวิจัย โดยการระบุวัตถุประสงค์ของการวิจัย
การกำหนดแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรผู้นำองค์กรเครือข่าย การเตรียมเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
ตลอดจนการวางแผนในการวิเคราะห์ข้อมูลที่จะได้จากการวิจัย

ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาเอกสาร ผลการวิจัย และข้อมูลที่เกี่ยวข้อง รวมไปถึงแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตรผู้นำเครือข่ายวิชาชีพทางการศึกษาของครูสภา เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมได้นำความรู้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการพัฒนาองค์กร รวมถึงการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรให้มีคุณภาพมาตรฐานยิ่งขึ้น

ขั้นตอนที่ 3 เก็บรวบรวมข้อมูลทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย ได้แก่ การจัดการอบรมในหลักสูตรต่างๆ หลักการและเหตุผลของหลักสูตร วัตถุประสงค์ของหลักสูตร เป้าหมายและการประเมินผลในการดำเนินการจัดอบรมของหลักสูตร รวมถึงความพร้อมด้านอื่นๆ เช่น บุคลากร สถานที่ เทคโนโลยี และสิ่งอำนวยความสะดวกในการอบรม เป็นต้น

ขั้นตอนที่ 4 สร้างเครื่องมือสำหรับการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่าง คือผู้เข้ารับการอบรมในฐานะผู้รับบริการทางวิชาการจากหน่วยงานต้นสังกัดซึ่งมีหน้าที่และบทบาทที่สำคัญในการพัฒนาบุคลากรวิชาชีพทางการศึกษาให้มีความรู้และทักษะความชำนาญที่เพิ่มขึ้น ซึ่งแบบสอบถามสำหรับการวิจัยนั้นก่อนนำไปใช้ได้ผ่านการตรวจสอบโดยผู้ทรงคุณวุฒิ และนำไปทดลองกับกลุ่มตัวอย่างก่อนนำไปใช้จริง

ขั้นตอนที่ 5 เก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนามจากกลุ่มตัวอย่างที่เข้ารับการอบรมของหลักสูตรฯ ตามจำนวนที่กำหนดไว้

ขั้นตอนที่ 6 การประมวลผลข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากกลุ่มตัวอย่างแล้วสรุปผลการศึกษาวิจัยที่จะนำไปสู่การพัฒนาหลักสูตรที่จะใช้ในการพัฒนาบุคลากรวิชาชีพทางการศึกษาให้มีศักยภาพที่สูงขึ้นและสอดคล้องกับความต้องการของผู้เข้ารับการอบรม

ขั้นตอนที่ 7 นำหลักสูตรที่ได้จากการศึกษาไปปรับปรุงหลักสูตรฯ แล้วนำเสนอผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาหลักสูตรฯ ก่อนนำหลักสูตรไปใช้สำหรับการจัดอบรมผู้นำองค์กรเครือข่ายวิชาชีพทางการศึกษาของครูสภา

จากขั้นตอนของการดำเนินการศึกษาที่กล่าวมาข้างต้น สามารถเขียนสรุปเป็นภาพที่แสดงให้เห็นถึงลำดับขั้นตอนได้ ดังภาพประกอบ 14

ภาพประกอบ 14 สรุปขั้นตอนการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้สำหรับการวิจัยในครั้งนี้ ประกอบด้วย แบบสอบถามจำนวน 2 ชุด คือ

ชุดที่ 1 แบบสอบถามสำหรับผู้เข้ารับการอบรมในหลักสูตรผู้นำองค์กรเครือข่ายวิชาชีพทางการศึกษาของคุรุสภาซึ่งประกอบไปด้วยคำถาม 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพและข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ภูมิภาคที่ประจำการ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ ตำแหน่ง

ส่วนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะของหลักสูตรผู้นำองค์กรเครือข่ายวิชาชีพทางการศึกษาของคุรุสภา 4 ด้าน ประกอบด้วย 1) จุดมุ่งหมายของหลักสูตร 2) เนื้อหาของหลักสูตร 3) กระบวนการเรียนรู้ และ 4) การประเมินหลักสูตร โดยกำหนดเกณฑ์ในการให้ค่าคะแนนของความคิดเห็น ดังนี้

5 หมายถึง เห็นด้วยในระดับมากที่สุด

4 หมายถึง เห็นด้วยในระดับมาก

3 หมายถึง เห็นด้วยในระดับปานกลาง

2 หมายถึง เห็นด้วยในระดับน้อย

1 หมายถึง เห็นด้วยในระดับน้อยที่สุด

ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะและความคิดเห็นอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรผู้นำองค์กรเครือข่ายวิชาชีพทางการศึกษาของคุรุสภาให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น

ชุดที่ 2 แบบประเมินหลักสูตรสำหรับผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญทางด้านการพัฒนาและจัดการหลักสูตรในการพิจารณาความเหมาะสมของหลักสูตรฯ ที่ได้มีการปรับปรุงและพัฒนาจากการศึกษาและการรวบรวมข้อมูลจากผู้เข้ารับการอบรมในหลักสูตรผู้นำองค์กรเครือข่ายวิชาชีพทางการศึกษาก่อนนำไปใช้จริง ซึ่งประกอบด้วยประเด็นคำถาม 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพและข้อมูลส่วนตัวของผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญทางด้านการพัฒนาและจัดการหลักสูตร

ส่วนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของหลักสูตรฯ ทั้งในส่วนของ 1) การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน 2) การออกแบบหลักสูตร 3) การนำหลักสูตรไปใช้ และ 4) การประเมินผลหลักสูตร โดยกำหนดเกณฑ์ในการให้ค่าคะแนนของความคิดเห็น ดังนี้

5 หมายถึง เห็นด้วยในระดับมากที่สุด

4 หมายถึง เห็นด้วยในระดับมาก

3 หมายถึง เห็นด้วยในระดับปานกลาง

2 หมายถึง เห็นด้วยในระดับน้อย

1 หมายถึง เห็นด้วยในระดับน้อยที่สุด

ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะและความคิดเห็นอื่น ๆ ของผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญในการพัฒนาหลักสูตรฯ ให้มีความเหมาะสมและสมบูรณ์พร้อมที่จะนำไปใช้ในการพัฒนาบุคลากรวิชาชีพทางการศึกษาของคุรุสภา

การตรวจสอบเครื่องมือ

การตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยนั้น ผู้วิจัยได้ดำเนินการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือก่อนนำไปใช้ในการศึกษาจริง ทั้ง 2 ประเภท ได้แก่

1. การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือด้านความตรง (Validity) ผู้วิจัยได้เลือกตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือโดยการหาความสอดคล้อง (Item Objective Congruence index: IOC) ของแบบสอบถามกับเนื้อหาที่จะทำการศึกษาว่าข้อคำถามในแบบสอบถามแต่ละข้อนั้นมีความสอดคล้องหรือเกี่ยวข้องกับความคิดเห็นที่เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรผู้นำองค์กรเครือข่ายวิชาชีพทางการศึกษาของคุรุสภาในการจัดการอบรมและพัฒนาหรือไม่ โดยให้ผู้เชี่ยวชาญให้คะแนนความสอดคล้อง (IOC) ซึ่งถ้าค่าคะแนนจากผู้เชี่ยวชาญ มีระดับคะแนน 0.5 ขึ้นไป เป็นค่าระดับความเหมาะสมที่ใช้ได้ แต่ถ้าต่ำกว่า 0.5 ถือว่าใช้ไม่ได้ และในการตรวจสอบเพื่อคำนวณค่าคุณภาพของเครื่องมือโดยผู้เชี่ยวชาญนั้น มีวิธีคำนวณด้วยการให้ค่าความสอดคล้องของเนื้อหาในแบบสอบถาม (Mehrens; & Lehmann. 1991: 109) ดังต่อไปนี้

+1 หมายถึง เมื่อแน่ใจว่าข้อความนั้นสอดคล้องกับเนื้อหา

0 หมายถึง เมื่อไม่แน่ใจว่าข้อความนั้นสอดคล้องกับเนื้อหา

-1 หมายถึง เมื่อแน่ใจว่าข้อความนั้นไม่สอดคล้องกับเนื้อหา

วิธีการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (ค่าความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์หรือนิยาม ใช้สูตรของ พิสนุ พงศ์ศรี (2549: 287)

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

IOC แทน ดัชนีความสอดคล้อง

$\sum R$ แทน ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

2. การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือด้านความเที่ยง (Reliability) หลังจากที่มีการตรวจสอบเครื่องมือโดยผู้เชี่ยวชาญแล้วนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try-out) กับกลุ่มตัวอย่างเพื่อหาความเที่ยง (Reliability) ซึ่งก็คือความคงที่ของผลที่ได้จากการวัดด้วยเครื่องมือชุดเดียวกันกับ

กลุ่มเดียวกัน ในเวลาที่ต่างกัน (Guilford. 1978: 414) โดยใช้วิธีสัมประสิทธิ์แอลฟา (coefficient- α) ของ Cronbach โดยมีวิธีการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่สำคัญ คือ นำเครื่องมือที่สร้างขึ้นไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มเป้าหมาย จำนวน 30 คน แล้วนำเครื่องมือที่ทดลองใช้มาตรวจให้คะแนนตามสูตร โดยค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงที่ได้จากการคำนวณมีค่าสูงสุดเท่ากับ 1 โดยเมื่อค่าที่ได้มีค่าใกล้กับ 1 แสดงว่าเครื่องมือมีความเที่ยงค่อนข้างสูง ผลจากการนำเครื่องมือไปทดสอบเพื่อหาความเชื่อมั่น ได้ค่าความเชื่อมั่นที่ 0.84 แสดงว่าเครื่องมือมีความเชื่อมั่นที่สามารถนำไปใช้ในการเก็บข้อมูลได้

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลนั้น นอกจากผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตร ผู้นำองค์กรเครือข่ายวิชาชีพทางการศึกษาของครุสภาแล้ว ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ด้วยวิธีการดังนี้

1. ขออนุญาตรับรองจากหน่วยงานต้นสังกัดคือสำนักงานเลขาธิการครุสภาเพื่อขอความร่วมมือในการเก็บเครื่องมือ
2. ดำเนินการแจกแบบสอบถามถึงกลุ่มตัวอย่างตามจำนวนที่กำหนดไว้
3. เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่ดำเนินการแจกแบบสอบถามซึ่งเข้ารับการอบรมหลักสูตรผู้นำองค์กรเครือข่ายวิชาชีพทางการศึกษาของครุสภา และตรวจนับจำนวนเพื่อให้ได้ตามจำนวนที่กำหนดไว้ตามขนาดของการวิจัย คือ 80% ขึ้นไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างนั้น ผู้วิจัยใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลดังต่อไปนี้

1. ศึกษาข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ ได้แก่ ตำรา เอกสารวิชาการ ผลงานวิจัย และเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตรผู้นำองค์กรเครือข่ายวิชาชีพทางการศึกษาของครุสภา เพื่อวิเคราะห์ตามแนวคิด ทฤษฎี หลักการ ปรัชญา และวัตถุประสงค์ของการจัดการและการพัฒนาหลักสูตร
2. วิเคราะห์จากแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่าง ทั้ง 2 กลุ่ม ซึ่งผู้วิจัยขอแยกการวิเคราะห์เป็น 2 ส่วน เช่นเดียวกัน ดังนี้
  - 2.1 การวิเคราะห์ข้อมูลจากผู้เข้ารับการอบรมหลักสูตรผู้นำเครือข่ายวิชาชีพทางการศึกษาของครุสภา ผู้วิจัยใช้สถิติพื้นฐานได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ประมวลผลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป นอกจากนี้ในการพิจารณาวิเคราะห์

ค่าเฉลี่ยเพื่อแปลความหมาย ผู้วิจัยใช้เกณฑ์ตามคะแนนเฉลี่ย ประเมินค่าโดยกำหนดช่วงคะแนน (class internal) เป็น 5 ระดับ (Best.1978) ดังนี้

4.50 - 5.00 หมายถึง คุณลักษณะของหลักสูตรมีความสมบูรณ์ในระดับมากที่สุด

3.50 - 4.49 หมายถึง คุณลักษณะของหลักสูตรมีความสมบูรณ์ในระดับมาก

2.50 - 3.49 หมายถึง คุณลักษณะของหลักสูตรมีความสมบูรณ์ในระดับปานกลาง

1.50 - 2.49 หมายถึง คุณลักษณะของหลักสูตรมีความสมบูรณ์ในระดับน้อย

1.00 - 1.49 หมายถึง คุณลักษณะของหลักสูตรมีความสมบูรณ์ในระดับน้อยที่สุด

2.2 การวิเคราะห์ข้อมูลจากผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญที่มีประสบการณ์และเกี่ยวข้องของการจัดการและการพัฒนาหลักสูตรที่ได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของหลักสูตรผู้นำองค์กรเครือข่ายวิชาชีพทางการศึกษาของคุรุสภา ผู้วิจัยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ประมวลผลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป นอกจากนี้ในการพิจารณาวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยเพื่อแปลความหมาย ผู้วิจัยใช้เกณฑ์ตามคะแนนเฉลี่ย ประเมินค่าโดยกำหนดช่วงคะแนน (Class internal) เป็น 5 ระดับ (Best. 1978) ดังนี้

4.50 - 5.00 หมายถึง หลักสูตรมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด

3.50 - 4.49 หมายถึง หลักสูตรมีความเหมาะสมในระดับมาก

2.50 - 3.49 หมายถึง หลักสูตรมีความเหมาะสมในระดับปานกลาง

1.50 - 2.49 หมายถึง หลักสูตรมีความเหมาะสมในระดับน้อย

1.00 - 1.49 หมายถึง หลักสูตรมีความเหมาะสมในระดับน้อยที่สุด

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วยสถิติ ดังต่อไปนี้

1. ความถี่ อันเป็นค่าจำนวนนับของข้อมูล
2. คำนวณค่าร้อยละ เป็นค่าที่คำนวณได้จากจำนวนของข้อมูลทั้งหมด
3. ค่าเฉลี่ย (Mean) เป็นค่าที่คำนวณได้จากการหาผลรวมของค่าข้อมูลทุกชุดที่เก็บรวบรวมมาได้
4. ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เป็นค่าวัดความกระจายของข้อมูล โดยการหาจากข้อมูลทุกค่าที่มีการกระจายรอบๆ ค่าเฉลี่ย

หลังจากได้ค่าทางสถิติแล้ว ผู้วิจัยจะได้นำผลจากการประมวลไปแปลค่าและสรุปเป็นประเด็นทั้งในส่วนของคุณคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่เข้ารับการอบรมหลักสูตรผู้นำองค์กรเครือข่ายวิชาชีพทางการศึกษาของคุรุสภา และความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารจัดการและการพัฒนาหลักสูตร เพื่อให้หลักสูตรที่นำไปใช้ในการพัฒนาบุคลากรวิชาชีพทางการศึกษามีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์ที่จะทำให้ผู้เข้ารับการอบรมนำไปประยุกต์ใช้ในการบริหารและพัฒนาองค์กรให้ตรงตามความมุ่งหมายหรือเจตนารมณ์ของการจัดอบรมที่จะทำให้เกิดการพัฒนาต่อบุคลากรทางการศึกษาของประเทศชาติต่อไป